

SF

ericanos

CLIFFORD D. SIMAK

SVEČIAI

421 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knygute.lt

Clifford D. Simak SVEČIAI

Mokslinės fantastikos romanas ir apysaka

Neaprépiamose Visatos erdvėse tikriausiai gyvena nesuskaičiuojama daugybė protingų būtybių. Su daugeliu jų galbūt net pavyktų užmegzti lygiavertį kontaktą. Tačiau gali atsitikti, kad kada nors Žemę aplankys itin keisti ateiviai - milžiniškos juodos "dėžės", kurios nė nemėgins ieškoti ryšio su žmonėmis, o gal jų net nepastebės. Be to, ims niokoti mūsų planetos miškus. Koks šių ateivių tikslas neaišku. Kokios bus šio "kontakto" pasekmės, nesunku prognozuoti.

Iš anglų kalbos vertė VLADA BAUBONIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

421 tomas. Serija įkurta 1990m.

Clifford D. Simak THE VISITORS

New York, Ballantine books, 1988

Copyright © by Clifford D. Simak, 1988

Cover art copyright © Chris Moore, 2005

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2008

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2011

Turiny

SVEČIAI

ĮKALINTAS AKMENYJE

SVEČIAI

1. VIENIŠA PUŠIS. MINESOTA.

Kirpėjas Džordžas čiaukštelėjo žirkklėmis ore, paskui triukšmingai suglaudė jas.

- Štai ką pasakysiu, Frenkai. Nesuprantu tavo požiūrio, - kreipėsi jis į sėdintį kėdėje klientą. - Vakar perskaičiau tavo straipsnį apie žvejus bei turistus rezervate. Nesigilinsiu į detales, tačiau man pasirodė, kad tavęs jie nejaudina.

- Jei atvirai - nelabai, - atsakė Frenkas Nortonas. - Nematau čia nieko ypatingo. Jeigu žmonės nenori mokėti rezervatui už licenciją, tegul tuomet žvejoja kitoje vietoje.

Nortonas - Vieništoje Pušyje leidžiamo laikraščio "Sargas" leidėjas, redaktorius, platini-mo agentas, korektorius bei vadybininkas viename asmenyje. Laikraščio leidykla buvo kitoje gatvės pusėje.

- O štai mane labai jaudina, - pasakė kirpėjas. - Be reikalo indėnams leido uždrausti medžioklę bei žvejybą rezervatuose. Argi jie nėra Minesotos ar Valstijų dalis? Reikia suprasti, jog baltųjų rasės žmogus jau negali čia net žuvis

pasigauti, nors ir leidimą turėtų, galiojantį vi-
sose Valstijose. O čia, dvokiančiame raudono-
džių rezervate, tokie leidimai netinka! Pama-
nykite, reikia pirkti leidimus pas vietinių gen-
čių atstovus. Pasakysiu tau tiesiai šviesiai -
nesąmonė čia!

- Mudviejų tai neliečia. Jei taip labai norime
pažvejoti - už miesto turime upelį, kur puikūs
vaivorykštiniai upėtakiai veisiasi!

- Nesutinku, - atkakliai tvirtino kirpėjas. - Va-
dinasi, jie galvoja, jog šičia žemės priklauso
indėnams. Velniai rautų! Juk tai ne jų žemės.
Mes tik leidžiame jiems tose vietose gyventi. O
štai jie nuo mūsų ir kailį nulups už leidimą
žvejoti ar medžioti. Galite tuo net neabejoti.
Tikriausiai turėsite mokėti net daugiau, negu
kainuoja valstybinė licencija. Jie patys nustati-
nėja plotus bei apribojimus. Ir teks paklusti jų
įstatymams.

- Nusiramink, Džordžai, - taikiai ištarė Nortona-
nas. - Nemanau, kad jie kažką nuskriaustų.
Priešingai, indėnai nori, kad ten atvyktų žmo-
nės. Ir padarys viską, kad prisiviliotų žvejus.
Juk pinigėliai plauks į jų kišenes.

Kirpėjas vėl sučiauškéjo žirklėmis.

- Ir dar tie velnio išperos nuolat kelia triukš-

mą, kad jų teisės paminamos, - sumurmėjo jis.
- Nosį riečia. Vadina save Amerikos senbuviais.
Gink Dieve, jie ne indėnai! Jie vietos gyventojai!
Ir dar šaukia, kad mes atėmėme jų žemes.

Nortonas tyliai nusijuokė.

- Na, jeigu sugrįšime prie pačių ištakų, tai juk taip ir yra. Nieko nepakeisi. Mes iš tiesų atėmėme jų žemę. Ir nors tau tai nepatinka, bet indėnai ir yra Amerikos senbuviai. Ir jeigu jie nori, kad juos taip vadintų, manau, turi tokią teisę. Jie čia gyveno iki mums atvykstant.

- Mes turėjome tokią teisę, - nenusileido Džordžas. - Žemė buvo nenaudojama. Na, nuimdavo jie kartais laukinių ryžių derlių ar kokią antį nušaudavo, ar meškėną kailiniams, ar bebrą... Bet žemė rimtai nebuvo naudojama. Jie net nesuprato, kaip ją panaudoti. O mes supratome. Atėjome ir pradėjome ją dirbti. Ir pasakysiu tau, Frenkai, mes turėjome tokią teisę. Paimti žemę ir tinkamai ją panaudoti. O dabar štai mus iš čia veja! Pažiūrėk, štai kitoje upės pusėje. Didžiuliai medžiai, tiesūs tvirti stovi tenai dar nuo tų laikų, kuomet Kristus lopšyje gulėjo. Laukia, kol juos kas nors panaudos. Yra nemažai kompanijų, kurios mielai imtųsi šitų masyvų. Jos net per teismą pabandė gauti leidimą kirsti šiuos medžius, bet at-

sakymas buvo - ne! Neleido teismas liesti tų medžių. Miškų tarnyba teisme pareiškė, jog tie tūkstančiai akrų žemės - tai tautos turtas, ir jį reikia išsaugoti ateinančioms kartoms. Ir ko mes taip rūpinamės savo ateitimi?!

- Nežinau, - atsakė Nortonas. - Manęs tai nestebina. Ten taip gera, aš žaviuosi tokia nepaliesta civilizacijos gamta. Taip šaunu pasivaikščioti... Ramu. Gerai, kad turime tokį krantą ir medžius. Miškas...

- O man nusispjaut, - gūžtelėjo pečiais kirpėjas. - Sakau jums, tai nesąmonės. Nesąžininga, kad jie mus nustumia, vadovauja mums. Tokie geručiai vargšeliai ant kiekvieno kampo zyzia, kad mes turime jiems padėti išsaugoti gamtą, kad neturime teršti oro. Nežinau, man atrodo, patys indėnai dėl visko kalti. Tai tinginių šutvė. Jie nė karto gyvenime nedirbo dorai, niekas iš jų nedirbo. Guli sau pilvus išvertę ir dar dejuoja. Tą ir tedaro, kad reikalauja iš mūsų ko nors... amžinai mes jiems skolingi. Ir vis mažai, vis neužtenka. O aš pasakysiu - nieko mes jiems neskolingi, nebent tik gerą spyrį į užpakalį. Jie turėjo savo šansą ir jį pražiopsojo. Pristigo proto. Ir tinginio niekaip negalėjo įveikti. Kol neatėjo baltieji žmonės, visa ši milžiniška šalis buvo jų rankose. O ką jie padarė? Ogi

nieko! O mes... metų metais rūpinamės jais. Ir kuo daugiau jiems darome gero, tuo jie vis labiau įžūlėja. Ir reikalauja dar daugiau. Pastebėjai - jie neprašo, o reikalauja. O kokią teisę turi reikalauti? Kas jie tokie ir ką jie sau leidžia? Paminėsi mano žodžius, greitai raudonodžiai iš rezervato pareikalaus atiduoti jiems visą Šiaurės Minesotą ir dar galbūt dalį Viskonsino. Tas pats dabar vyksta ir Blak Hile. Jie tvirtina, jog Blak Hilas ir Big Horpas priklauso jiems. Kažką kalba apie šimtametę sutartį. Atseit atėmėme jų žemę, neturėdami tam jokios teisės. Pakišo projektą Kongresui ir dar drįsta kreiptis į teismą, reikalauja sugrąžinti Blak Hilą bei Big Horpą. Kaip tau patinka? O koks nors žioplas teisėjas ims ir pasakys, kad jie turi teisę to reikalauti, ir Kongrese atsiras subingalvių gudročių, pasidavusių raudonodžiams, kurie pritars jiems. Baltieji žmonės paklojo milijonus dolerių, sutvarkė šį kraštą, o dabar... O kas čia buvo anksčiau, ką turėjo indėnai? Bizonų ganykla. - Kirpėjas pamosavo ore žirklemis. - Palauk, pats pamatysi. Tas pats bus ir pas mus.

- Tavo bėda, Džordžai, kad esi rasistas, - nepiktai pasakė Nortonas.

- Gali mane vadinti kaip panorėjęs, - atsakė

kirpėjas. - Mudu esame draugai, ir aš neįsižeisiu. Bet puikiai žinau, kas gerai ir kas blogai. Ir nebijosiu garsiai apie tai prabilti. Vadini žmogų rasistu tik todėl, kad jis tiki tuo, kuo netiki tu. Vadinasi, daugiau neturi ką pasakyti, neturi argumentų, belieka tik etiketes kabinti...

Nortonas nutylėjo, ir kirpėjas, nutraukęs savo monologą, ėmėsi darbo.

Lauke, šiltoje vidurdienio saulutėje snaudė du miestelio Vieniša Pušis parduotuvių bei įstaigų kvartalai. Pakraštyje stovėjo keletas automobilių. Trys šunėkai, klaidžiojantys sarginiai, neskubėdami atliko atpažinimo ritualą - trys seni draugai, susitikę kryžkelėje... Stefis Grantas, vietinis girtuoklis bei valkata, prastos reputacijos žmogelis, sėdėjo ant nuverstos statinės šalia ūkinių prekių parduotuvės ir susikaupęs rūkė išgelbėtą iš griovio cigaretės nuorūką. Kavinės "Pušis" padavėja Selė šlavė šaligatvį prie savo įstaigos. Ji akivaizdžiai mėgavosi šilta rudeniška saule, neskubėdama sugrįžti į kavinę. Pačiame rytinio kvartalo gale vietinis bankininkas Kermitas Džounsas savo automobiliu artinosi prie aptarnavimo stoties.

Džeris Konklinas, studentas biologas, kuris domėjosi miško problemomis ir Minesotos universitete rašė disertaciją daktaro laipsniui

gauti, privažiavo automobiliu prie tilto, jungiančio Paino upės krantus, ir sustojo. Tada išsitraukė dėklą, kuriame buvo speciali meškerė, pritaikyta žvejoti, kai masalui naudojamos musytės... ir surinko meškerę. Kai prieš kelis mėnesius jaunuolis, vykdamas į vieną girininkiją, sustojo pasipildyti kuro, degalinės darbuotojas jam papasakojo, jog užutekyje prie tilto veisiasi didžiuliai upėtakiai. Būdamas užkietėjęs žvejas, jis šito nepamiršo ir laukė tinkamos galimybės patikrinti informaciją. Šiandieną, grįždamas jau iš kitos girininkijos, kur ekologiškai nepažeistoje aplinkoje tyrinėjo baltųjų pušų prigimtį, jaunuolis tyčia apsuko keletą mylių lanką, kad galėtų išbandyti laimę užutekyje prie tilto.

Vaikinas pažvelgė į laikrodį ir nusprendė, kad gali sau leisti pažvejoti ne daugiau pusvalandžio. Ketė nupirko bilietus į simfoninį koncertą, kuriam vadovavo kažkoks atvykęs garsus dirigentas... Beje, Džeris niekaip negalėjo prisiminti jo vardo. O Ketė jau kokias dvi savaites netilpo savame kailyje ir tiesiog degė nekantrumu. Pačiam jaunuoliui tokia muzika nelabai prie širdies, bet jis žinojo, jog mergina ne juokais supyktų jam laiku nesugrįžus į Mineapolisį.

Kirpėjas Džordžas pasakė vis dar sėdinčiam kėdėje Frenkui Nortonui:

- Šiandien tu išleidi eilinį laikraščio numerį. Tikriausiai malonu visą savaitę tinginiauti?

- Čia tai tu tikrai klysti, - atkirto Nortonas. - Laikraštis neatsiranda vos spragtelėjus pirštais, net jei tai ir savaitraštis. Reikia paruošti skelbimų, reklamos skiltis, padaryti maketą... ir daug dar visokių darbų atlikti. Tada viską sujungti ir surinkti laikraštį.

- Niekada nesupratau, ko tu kiurksai mūsų miestelyje? - pasakė Džordžas. - Jaunas perspektyvus žurnalistas, koks esi tu, neturėtų sėdėti šitame užkampyje. Mineapolio laikraščiuose tau visada atsirastų vieta, tereikia tik pabandyti.

- Nežinau, - atsakė Nortonas. - Tikriausiai man čia gyventi patinka. Esu pats sau šeimininkas. Žinoma, čia turtų nesusikrausi, bet pragyvenimui pakanka. O didžiuliame mieste visada yra pavojus ištirpti minioje. Turiu Mineapolyje draugą. Jis dirba laikraščio "Tribune" redaktoriumi. Pakankamai jaunas, bet puikus darbuotojas. Tai Džonas Harisonas...

- Štai jis tave tikrai suprastų, - pareiškė Džordžas.

- Galbūt. Nežinau. Iš pradžių tenai būtų ne-
lengva. Iškart perprasti visas leidybos subtily-
bes dideliame mieste nėra taip paprasta. Bet
Džonas, kaip jau sakiau, dirba redaktoriumi ir
uždirba nepalyginamai daugiau už mane.
Nors... jis turi savų rūpesčių. Pavyzdžiui, jis
negali leisti sau pažvejoti kada tik panorėjęs,
ką laisvai galiu padaryti aš. Ir išeiginės negali
pasiimti savaitės viduryje. Jis turi namą, už
kurį privalo mokėti mokesčius. Ir šeima privalo
rūpintis, o ji reikalauja nemenkų išlaidų. Pake-
liui į darbą jam tenka įveikti mašinų spūstis
gatvėse. O ir atsakomybė ant jo pečių gula kur
kas didesnė. Ir geria jis stipriai, nepalyginsi su
manim... Tikriausiai jam tenka daryti daugybę
dalykų, kurių nesinori daryti, susitikinėti su
įvairiais žmonėmis, kurių jis nenori net pažinti.
Jis tikrai labai daug dirba.

- Žinoma, yra savų trūkumų, - sutiko kirpė-
jas. - Kaip ir bet kuriame darbe.

Pasiklydusi musė atkakliai skraidė ir daužėsi
į kirpyklos lango stiklą, rodydama didžiulį at-
kaklumą. Prie sienos stovėjo dekoratyvinė len-
tyna su įvairiausiaiis parfumerijos flakonais,
kurie dabar buvo naudojami retai - praeities
laikų vitrina. Ant sienos kabėjo dvivamzdis
trisdešimtojo kalibro šautuvas.

Už kampo degalinės darbuotojas pasiruošė pilti degalus į bankininko automobilį... ir pažvelgė per petį.

- O Dieve! Kermitai, jūs tik pažiūrėkite!

Bankininkas pakėlė galvą.

Kažkoks didžiulis juodas objektas plaukė dangumi. Jis buvo pakankamai žemai. Ir nesi- girdėjo jokio garso. Objektas lėtai leidosi, už- dengdamas pusę horizonto.

- Juk tai NSO! - suriko degalinės darbuotojas. - Pirmą kartą savo akimis matau tokį stebuklą. Ir koks jis milžiniškas. Niekada negalvojau, kad Neatpažinti Skraidantys Objektai tokie di- džiuliai.

Bankininkas tylėjo. Jis buvo taip sukrėstas, jog neteko žado ir negalėjo net pajudėti iš vie- tos.

Padavėja Selė, šlavusi šaligatvį, metė šluotą ir, suklykusi nesavu balsu, puolė nežinia kur bėgti.

Stefis Grantas, išgirdęs netikėtą riksmą, nu- lipo nuo statinės ir netvirtomis kojomis išėjo į gatvės vidurį. Po to pamatė juodą objektą, ka- bantį danguje, pasviro atgal ir prarado pu- siausvyrą. Tai buvo neseniai ištuštinto nami- nės degtinės butelio pasekmė. (Naminę varė

Eibas Parkeris kažkur netoliese miške.) Viskas baigėsi tuo, jog Stefis pakeitė vertikalią padėtį į patogesnę - jis atsisėdo tiesiog viduryje gatvės. Tačiau veikia, pajutęs pavojų, vargais negalais pakilo ir taip pat pasileido bėgti. Cigaretės nuorūka iškrito, bet Stefis net neatsisuko, nepakėlė jos nuo žemės. Vargšas visai ją pamiršo.

Džordžas paliko nebaigtą kirpti Nortoną ir pripuolė prie lango. Jis pamatė skuodžiančius Selę bei Stefį, išmetė iš rankų žirkles ir šoko prie sienos. Čiupęs šautuvą, greitosiomis užtaisė jį ir išlėkė į lauką.

Nortonas sutrikęs pakilo nuo kėdės.

- Kas atsitiko, Džordžai? Kas čia vyksta? - šaukė jis pavymui.

Kirpėjas nieko neatsakė. Durys trinktelėjo ir užsidarė.

Nortonas atidarė duris ir žengė į gatvę. Kirpėjas kaip vėjas skriejo žemyn. Priešais jį bėgo degalinės darbuotojas.

- Čionai, Džordžai! - šaukė jis. - NSO nuskriejo prie upės! - Jis mostelėjo ranka.

Džordžas pasileido nurodyta kryptimi. Nortonas bei degalinės darbuotojas vos spėjo pasukti jį....